

პალიტრა

LITERATURULI PALITRA

№2, 2011
Zeitschrift für Literatur
Tbilissi

ოკუპაცია – 90

90 თებერვალი გახლდა...

1937 წელი

(რეპრესირებულის მოგონებები)

გალაკტიონი – ეროვნული

მთაწრობის მდივანი

პროზა

- ზურაბ ჭაბუკიძე
- თონა დოღუნჯაძე
- ზვიად ყვამყვანი
- ელა ჩქანაძე

პოეზია

- ევა ნახუციანიძე
- თამთა დოღვიძი

თარგმანი

- ვილიამ ყლოდელი
- სერჯანო ჭანი
- ყილიამ აიბიძი
- თანამედროვე

ეპიკური-საბავშვო ჟანრები

დრამატურგია

- ვუკოპი ჭაბუკიძე

ლიტერატურული პროფაილი

- თამთა მელაძე

1921 წლის 22 თებერვალი

ზურა ჭაბუკიძე

ვუკოპი ჭაბუკიძე

უპი პირასი *Uwe Herrms*
(1937)

დაკდივარ *Ich gehe*

მე საკუთარი ფეხით დავდივარ,
საკუთარი ფეხით მავალი,
მე ვამარცხებ ჩემივ ნაბიჯებს.

მე ჩრდილს წარმოვშობ.
ჩრდილი, რომელსაც მე წარმოვშობ,
იბლანდება ჩემს ფეხებს შორის.

როცა მე ვწევარ დიუნებში
და ტოროლას აღმაფრენას ვაკვირდები,
ჩრდილს არ წარმოვშობ.

ჩრდილს არ წარმოვშობ,
როცა წიგნებს დავწაფებოვარ.

ვარ ზემოთაც და ვარ ქვემოთაც,
გუშინ, დღეს და ხვალ.

მაგრამ მე ხელით,
ჩემივ თითებით
ვფურცლავ მთელ დასტას,
სისხლიან წიგნს
ხელითდათლილი ანტრეკოტისას.
დავხარბებივარ კარგად ნასუქ წიგნს.

ხოლო კითხვისას მავინყდება
ჩემი თითები, ამოზრდილები
ხელებიდან და მკლავებიდან,
მკლავებიდან და მხრებიდან და
ჩემი გულმკერდის ყაფაზიდან, ჩემი ტანიდან,
რომელიც თითებს მიაჩნიათ მათ საკუთრებად.

თითები მასთან ლაპარაკობენ,
რომ ისინი არიან, ვინც — მე,
მე კი — ისინი, მეტიც არავინ.

მათი წვერები,
თითისწვერები,
მონიტორებს რომ ეხებიან,
ეკრანის ხაოს,
თითები ასე გაიზარებენ:
ისინი უნდა მზადდებოდეს უფრო მოკლე,
ვიდრე არის თითისწვერები.

ეს თითები ეკრანზე ვერც სუნს,
ვერც გემოს და საერთოდაც
ვერაფერს გრძნობენ.
მაგრამ ეკრანი უსირცხვილოდ
აღაგზნებს მათი ხედვის შეგრძნებას.

ხელით ჩამოჭრილ დასტას,
წიგნებს დანაფებული,
მე ჩემს ჩრდილს ვკარგავ.

ათასჯერ უფრო
მეზრდებიან კიდურები,
ჩემ ირგვლივ კი ვარდისფერი
მტკიცე ნიჩბებით
მუყაითად ირჯება იგი,

ვინც მე ჯერ კიდევ უნდა გავხდე,
თხუნელა,
მინას რომ ამოძრავებს.

Das Auge meiner Frau ჩემი ცოლის თვალი

ჩემი ცოლის თვალში
კიდევ ერთხელ
თვალი ვკიდევ სამყაროს ნათელს.

ჩემი ცოლის თვალის
გუგებში
უფრო მშვენიერს, ვიდრე იყო,
ვხედავ სამყაროს.

მცირე, როგორც კაკლის ლებანი,
დავცურავ
ჩემი ცოლის ცრემლებში.
ვირწვევი, ნავი
მლელვარე ზღვაში,
ყოველთვის, როცა ირიბად იმზერს.

ჩემი ცოლის თვალში
ხელახლა ვიშვი.
მსურს გავუფრთხილდე მე მას, როგორც
ჩემივ თვალისჩინს.

Manfred Chobot

მანფრედ ლოპოტი
(1947)

შიშის ოდა *angst-ode*

მეშინია უმდიდრეს ადამიანთა
სიას არ მოვაკლდე
სომალელებმა არ შემიპყრონ
თვითმრინავი არ ჩამოვარდეს
როცა ჩემი აქციები ეცემა
უდაბნოში მემამოხეების მიერ
მოტაცებული და მოხრაკული არ აღმოვჩნდ
ისეთ დღეში არ ჩავვარდე რომ ჩემს „პორტუ
პატარა „მერსედესზე“ ვცვლიდე
საცობში მოხვედრილი ავტოპარკს ვერ ვაგნებ
ავტობანს უბენზინოდ არ ვიყო შერჩენილ
მინისძვრის მსხვერპლი არ აღმოვჩნდე
ერთკაციან საკანში დაკითხულს
თავდებით გათავისუფლებისთვის
ასი მილიონი ევროს გადახდა არ მომესაჯ
ციხიდან შვებულებით გამოსულს
ბედმა არ მიმუხთლოს
და ღია ლიფტმა არ დამაქუცმაცოს
ბერლუსკონის გაცნობა არ მომიხდეს
ანგელა მ.-სთან და ნიკოლას ს.-სთან ერთ
მაგიდასთან ჯდომა და ხამანკების
ჭამა არ დამევალოს
გაყიდული სახლის წინ პირდაპირ ეთერ
და ლირიკულად არ გამაღმერთოს
მაიკლ ჯექსონმა
გაკოტრება არ დამემუქროს
როგორც არადედამინელი შემთხვევით

დედამინაზე არ დავეშვა და არაფერი
გამეგებოდეს ნავიგაციის რათა ბირჟაზე
ფასიანი ქაღალდები მიმოვფანტო
და მე, ავსტრიელი,
ამერიკული სამგზავრო პასპორტით
არ მოვევლინო ხელმეორედ ქვეყნიერებას

თანამედროვენი *zeitgenossen*

ჩვენ ერთმანეთის გვერდიგვერდ ვცხოვრობთ
გავემგზავრებით და სადმე მივალთ
და თარიღებით აჭრელებული
მეხსიერების სანდო საკნები
ერთურთს ახლიან თავს ნიგნაკები
ხან იქ და ხან აქ ოდესმე სადმე
ასე თუ ისე დრო ჩაიქროლებს
ყოველდღიურად ვიხეხავთ კბილებს
და მივაშურებთ ჩვენს კუთვნილ ლუკმას
თეფშზე რაც იყო აღარ იქნება
ვინტაჟთ უთქმელად და სულმოუთქმელად

Werner Klöpfer

ვერნერ კლიპერი
(1952) *Als wir uns auf den Weg...*

როცა სარა კირშისკენ* გავეწიეთ

როცა სარა კირშისკენ გავწიეთ
მზე ანათებდა და ვარდები ჰყვოდნენ
ჩვენ ლურჯი ზიზილები დავეკრიფეთ
პორტი ჩამავალი მზის სხივებით გაბრწყინებულიყო
პორტთან ხელოვნების საგამოფენო
დარბაზი ირწეოდა
სანაპიროს ლუდხანები გოგონებით იყო სავსე
— *ტავერნის წინ დიდი ჭიშკრის წინ* —
მაგრამ სარა კირში დახურული დაგვხვდა
კარზე თავს იწონებდა წარწერა:
ყველა ბილეთი გაყიდულია

რუხი წყალღაფი სანაპიროს დგაფუნით მიანყდა
და გედი თავით ფეხამდე განუნა

პორტის წყლებში
მზის უკანასკნელი სხივები ბრწყინავდნენ
და ქარვისფრად
ირეკლებოდნენ
მერე იელვა და იქუხა
და ცათა რაბები განიხვნენ
და შვიდი დღე და შვიდი ღამე წვიმდა
ქუჩაში სტუდენტები ცეკვავდნენ
და ყვიროდნენ: Sarah for ever
მაგრამ სარა ლოგინად იყო ჩავარდნილი
და მათი ყვირილი არ ესმოდა

* სარა კირში — თანამედროვე გერმანული
პოეზიის უმნიშვნელოვანესი წარმომადგენელი

მობაკლის განჭკრეცა

ღამე რომ დადგება
იქნება ომი და იქნება სიცოცხე.
მერე დრო დადგება
ქვეყნად გამეფდება მშვიდობა იგივე.
დიახ, ეს დროც მოვა,
როცა ველარ ნახავ შენ უკვე მზის სხივებს.

ისე უბრალოდ *Einfach, so*

შენი ღიმილი მივიტაცე
ავტობუსის გაჩერებაზე.
შინ რომ მოვედი,
ჩემს ოთახში მიმოვაფრინე.
ხვალ დაგიბრუნებ.

იშვიათად *Selten*

უნიფორმირებულებს
იშვიათად
უყვართ
ინდივიდუალისტები

თანაფარდობები *Verhältnisse*

რაოდენობრივი თანაფარდობა
პროფესორებსა და
სტუდენტებს შორის
უარესია
ვიდრე
ზოოპარკის დარაჯებსა და
ცხოველებს შორის
ზოოპარკის დარაჯების
თანაფარდობა
ცხოველებთან
უკეთესია
ვიდრე
სტუდენტებთან
პროფესორების
თანაფარდობა

Ein Kind der Grenze

სასაზღვრო ბავშვი

პოლანდიელებსა და გერმანელებს შორის
მებაჟეებსა და კონტრაბანდისტებს შორის
დაფრთიანებული
სასაზღვრო ბავშვი
საზღვრებს შორის გამოზრდილი
სასაზღვრო გამოცდილებებს შორის
საზღვრის გადალახვებს შორის
შლაგბაუმის რიგებს შორის
საზღვარზე მომლოდინეთა რიგებს შორის
პასპორტის მაჩვენებელი
საზღვრისმილმური მზერით
საზღვარი მისთვის
უკვე უსაზღვროა

ინგრიდ ჰენიეს *Ingrid Henjes*

(1954)

Die Zuschauerin

მაყურებელი ქალი

ერთი ჩვეულებრივი მაყურებელია,
დიახ, ის მართლაც სხვა არავინ არის.
განმარტოებით მიმჯდარა ფანჯარასთან,
ბეჯითად ქსოვს
და ზღაპრულ პრინცს ელის.
მაგრამ ის არ მოდის,
არ ჩამოქვეითდება თავისი ცხენიდან,
რადგან ის მხოლოდ ზღაპარში არსებობს.
ნლები კი გადის,
და მეოცნებე პრინცესა
სვიტერს სვიტერზე ქსოვს
ცისარტყელას ყველა ფერით დამშვენებულს
და შვიდი წლის მერე იგი ისევ იქ ზის
და ელის და ქსოვს
და ქსოვს და ელის
და უყურებს ცხოვრებას,
რომელიც მის თვალწინ გადის.

Wie ein entwurzelter Baum
როგორც ფესვებმოჭრილი ხე

როგორც ნაცემ-ნაგვემი ძაღლი,
ერთი ქვეყნიდან მეორეში
დევნილი და გაგდებული,
ის სხვაგან ვერსად ჰპოვებს სიმშვიდეს,
რადგან ყოველთვის,
მიუხედავად დევნისა და მკვლელობის საფრთხის,
მას სამშობლოს ნოსტალგია ტანჯავს
და საკუთარ თავს ხედავს, როგორც
მშობლიური ენიდან და კულტურიდან
ამოგლეჯილს
და განაგრძობს სიცოცხლეს,
როგორც ფესვებმოჭრილი ხე,
რომელიც ფესვებს
სხვაგან ველარსად გაიდგამს
და ველარ აყვავდება.

Dieter Radtke

დიტერ რადტკე
(1965)

სსნა *Erretung*

მე ვეცემი ვიძირები
მარადიულ ჭაობში
ყოველი საუბარი — ყოველი სატელეფონო ზარი
იძულება იქნებოდა
მაგრამ კეთილი ფიქრები
სიჯიუტე — ოპტიმიზმი
ერთობლივად გარს უვლიან
ჩემს მოკლულ შუაგულს
და ცდილობენ
მის გაცოცხლებას:

დადე ნდობის ფსონი
ნამდვილზე და წარუვალზე
ტკივილი გაკრთება და ჩაიქროლებს
როგორც ნამწამების დახამხამება

იმედი კი უკვე ხიდება აგებს
შენ ჩემდამი კეთილგანწყობილი
და მეგობრული ხარ

შენ ამოგყავარ
ჭაობიდან
ძვირფასი სიტყვით

Tottraum Leben
სიცოცხლე — მკვდრის სიზმარი

ხორცი და ქვა და
სული წყალთა ზედა —
ბრმა
ინერს პასუხებს

მე — გაფანტული — განქარებული
ჩემი გულის
თითოეულ ბოჭკოსთან მებრძოლი
სამშენებლო ნარჩენებში ვიძირები

დაფშვნილი ქვა
ჩემთა მოყვასთა — გადაუჭრელი პრობლემები —
სექსუალური სიხარბე და პოეზიის
სიყვარული —

ბრმა
ინერს ჩემს პასუხებს —
ათასი კითხვის ნიშნით —
მესიზმრება რომ უკვე მოვკვდი

Beate Maria Kruchen

ბეატა მარია კრუჩენი
(1948)

Wind lebt
ქარი ცოცხალია

მარადიულად ცვალებადო
ვინ გამოძრავებს
შენ, ვინც იტაცებ იმას, უკვე რაც დაცემულა

ჩარაზულია სახლის კარი
შენ კი მას ალებ,
იქ შეხიზნულებს თავს ესხმი და
გამორეკავ სინათლის შუქზე,
რამეთუ ამსხვრევ, რაც მყარია,
უნდოდ ჰყოფ სანდოს

შენ ხარ ლოყაზე ნაზი კოცნა
სწრაფი შეხება

შენ თვალს მტვრით უვსებ იმას
ვისაც ცრემლი არა აქვს

მტვერია ის რაც სხეულს გაძლევს
განიჭებს ფორმას

რაა, სამყაროს სიღრმიდან რომ
ამოდის და შენ გამოძრავებს?

იქნებ ეს არის
ყველა ჩიტის ერთდროული გამოღვიძება
როცა ერთ ნამში
ფრთებს შლიან და აიჭრებიან

იქნებ ეს არის
ფლოქვთაცემა აურაცხელი
როცა ცხენები
ერთდროულად ჯირითობენ დედამინაზე

იქნებ
ძილია ადამიანთა
ერთდროულად რომ ჩათვლემენ და
უსასრულო სივრცეს გითმობენ

ან იქნებ სულაც
იმის სუნთქვა ხარ
ვისაც ჩვენში დავატარებთ
ყოველდღიურად

Osten und Westen

აღმოსავლეთი და დასავლეთი

ტკბილო, გამქრალო ნაკვალევო
ქვეყნიერების აღმოსავლეთში,
მე დღემდე ვცხოვრობ სურნელებით
შენი ქუჩების,

ძლიერი ქარით გათეთრებულის,
როგორ მღერის ის ნუშის ხეში,
ვოცნებობ შენი ამოუხსნელი,
დაშტრიხული ნაწერების საიდუმლოზე,
ხოლო შუადღით, დასავლეთის
ნათელ დღეებში,

ენაზე ჯერაც გამჭვირვალე
თაფლის გემო მაქვს,
ყურში კი — შენი მეტყველების ნაზი გალობა
მიმაგნებინა მყუდრო კერას

აღისფერმა აბრეშუმმა შენი ოთახის,
მიდამოებმა ეზო-კართა, და გალიებმა,
დასაზღვრულმა მცირედი
სივრცით მეგობრებისთვის,
ყოველდღიურად თავისუფლებამინიჭებულნი,
უკანვე რომ უბრუნდებიან

კოხტა გისოსებს,
კაცს, მათ რომ ამწყვდევს ყოველ საღამოს,
მოტყუებულებს იმ სიმღერით,
ის რომ ასრულებს მოკლე,

ხითნათალ ფლეიტაზე
და რომლის ჟღერა გაივლის ჩემს ძილს,
რომელიც არის მსუბუქი და არ არის
მშვიდი აქ, დასავლეთში

მძინავს მარტოსულს, ნეფრიტის
ქვით ხელდამშვენებულს,
ყოველ ღამით კვლავ უკანვე
გავდივარ შორ გზას,

რათა დილით გავიღვიძო კვლავ
და კვლავ აღმოსავლეთის მზის ქვეშ

ული როთფუსი
(1961)

Uli Rothfuss

tage länger hell schon, jetzt

ახლა დღეები,
უკვე ნათელშემატებული

ამ გრძელ ზამთარში
შენ ერთადერთს
თვალს გადევნებენ

როგორ დამჯდარხარ გამართული
თმის ღერები ჩამოგშლია
ნათელ
სახეზე

ახლა დღეები, უკვე ნათელშემატებული,

თუ როგორ ზიხარ და კითხულობ
ფხიზელი და
ფიქრით შორს მყოფი

ხოლო ჩვენს ოთახს
თოვლი ავსებს
ამ გრძელ ზამთარში

გარეთ — ჩიტების გულშიმნვდომი
კაშკაშა სტვენა

ზოგჯერ
ნამისად
გამოიმზერ

უცხო მხარეში
ნასროლი
მზერა

und dein lachen

და შენი სიცილი

ვით ქარიშხალი
მოგვიანო ზაფხულის ხვატში
ხეობიდან აღზევებული
ერთიანად სამხრეთიდან გადმორეკილი
ქარიშხალი, მუხას რომ არყევს
და აძაგძაგებს

ასეთია შენი სიცილი
თავისთავს რომ თვითვე ივიწყებს
მომლოდინეს
კარს რომ შეუმტკრევს

დიახ თავს სწორედ
ასე მატყდება

ეს სიზმარია?
შენი თვალებიც
მშვიდობიანად იცინიან
დიახ, ჯერ კიდევ

როგორც მწვანე ზღვა
მზეს რომ ირეკლავს

ეს ყველაფერი აქ და ახლა ფიქრები როგორც გაულეველი ბილიკი ტყეში

და სამ ვარდთანაც ბოლონიაში

Craus

კრაუსი (1971)

Die Angst in Person

ადამიანში ჩასახლებული ძრწოლა

არის ქუჩაში მიმავალი კულულებიანი ქალი მამაკაცთან ერთად. ქარი მანქანის სანმენდებს შორის მინას წვიმას ახლის, მანქანა ზანტად უახლოვდება დამშვიდობებას. სინათლე კეგლია, ყელი კი ბადე, თვალები მფრთხალია, პირი — დაკრუნჩხული და საყვირლად უძღური — ხმა უკვე ჩამწყდარა: ეს დასაწყისია. ადამიანში ჩასახლებული ძრწოლა არის ქალაქის ავტომაგისტრალი, თოვლით დაფარული და — სამშობლოს დანატრებული ყმანვილი. ავტომობილი სვლას უფრო ანელებს, რადგან გასვლა შეფერხდა, წევს და ბოძის უკან მოზარდი გამყინავ ცახცახს შეუპყრია. სურვილები ქრება, იყინება, ერთიანად მწვანეა სურათი, სიხარული მოუცავს სისხლის ფერს, ყმანვილი კი მალე

ისევ შინ იქნება, ძრწოლა ქორწინებაა, საყვარელია საზოგადოებრივ ქუჩაში და — მომლოდინე მამა. უმცირესი სიტყვებით განმტკიცდება მდგომარეობა, როგორც წვიმა გარდაიქმნება თოვლად. ახსნა-განმარტებები ცრუობენ, უმალ მელავენდებიან, როცა იჯერებენ და ჭეშმარიტებით აღსავსე ყუთს მტვრად ეფინებიან. ძრწოლა ფილშია, უძღები არსება, რომელსაც ღამლამობით უფრთხის ქალაქი. შიში ძველისძველი კინოლენტია, რომელიც სიცოცხლეში ეწერება.

მოძაგლის ლანდშაფტი, ძრწოლით მოცული ქალაქი

დაჭაობებული და მიგდებული კენკროვანი, სასტუმრო იყო აქ ოდესღაც, საზარელი, გვამი გადახსნილი მუცლით. ტელევიზორი ციმციმებს ზოგჯერ მანანებით სავსე მინდორში, პიკნიკი, ფილმით დამარილებული, და: გოგო-ბიჭები დასცემენ კარვებს და გაბოლებანი, პირველები და: ბრუნდებიან, ციკლურად, ჰანგებით აღსავსენი, შხამსოკოვანი მუცლებით უკანვე, დასახლებისკენ, და მხოლოდ ისე გამოიყურებიან, თითქოს ადამიანები იყონ.

germanულიდან თარგმნა დათო ბარბაქაძემ
landschaft in spe, stadt in angst